

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА –
СИСТЕМНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ**

освітньо-наукова програма	Економіка
спеціальність	051 Економіка
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
освітній ступінь	доктор філософії

Розробники: Макаренко П. М., завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор

Гарант: Макаренко П. М., завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор

ПОЛТАВА

2020 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Економіка підприємства – системно-функціональний контекст
Назва структурного підрозділу	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Макаренко Петро, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН України Контакти: каб.475, навчальний корпус №4, e-mail: petro.makarenko@pdaa.edu.ua , e-mail: mppm0907_1949@ukr.net тел. 050 574 4462 Сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/makarenko-petro-mykolayovych
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Спеціальність	051 Економіка
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з економіки.

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування теоретичних знань з питань утворення, функціонування і розвитку складних економічних систем мікрорівня та практичних навичок їх аналізу.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- сформуванню систему знань про підприємство як організаційну форму господарювання;
- забезпечити теоретичний та емпіричний підхід до розуміння виробничо-організаційної й економічної структури підприємства;
- сформуванню теоретико-методологічні засади розуміння виробничих систем і підприємства як виробничої системи;
- надати знання щодо структури і форм функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства;
- забезпечити науковий підхід до трактування підприємства як соціальної організації;
- визначити та здійснити аналіз ресурсного потенціалу підприємства;
- закріпити та розширити знання щодо інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства;
- сформуванню знання про результативність діяльності підприємства;
- створити системне уявлення про інтегральну ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність;
- встановити параметри оцінки кризового стану підприємства та описати механізм такої аналітики;
- змодельовати розвиток підприємства відповідно до різних його типів;

– з'ясувати чинники економічної стійкості підприємства та умови її забезпечення.

Компетентності:

фахові:

ФК 2. Здобуття глибинних знань з економіки, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових економічних знань, оволодіння відповідною термінологією.

ФК 3. Здатність працювати самостійно у проведенні наукового пошуку, оцінювання і узагальнення одержаних результатів дослідження, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у сфері економіки.

ФК 6. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

ФК 7. Вміння розробляти і обґрунтовувати рекомендації, що мають практичну значущість для досліджуваних суб'єктів господарювання на мікро- та макрорівнях в поточному і в перспективному періодах.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Застосовувати методи критичного аналізу і оцінки сучасних наукових досягнень під час дослідницької роботи, здійснювати синтез нових та комплексних ідей, проводити розширення та переоцінку вже існуючих знань у галузі економічних досліджень.

ПРН 6. Застосовувати методологічний інструментарій для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між досліджуваними явищами та процесами, добирати прогресивні загальнонаукові та спеціальні методи та інструменти наукових досліджень у сфері економіки.

ПРН 9. Вміти розробляти практично значимі пропозиції щодо підвищення економічної ефективності функціонування досліджуваних суб'єктів господарювання на мікро- та макрорівнях.

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Підприємство як організаційна форма господарювання.

Тема 2. Виробничо-організаційна й економічна структуризація підприємства.

Тема 3. Виробничі системи. Підприємство як виробнича система.

Тема 4. Структура і форми функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства.

Тема 5. Підприємство як соціальна організація.

Тема 6. Ресурсний потенціал підприємства.

Тема 7. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства.

Тема 8. Результативність діяльності підприємства.

Тема 9. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність.

Тема 10. Механізм оцінки кризового стану підприємства.

Тема 11. Розвиток підприємства: сучасні моделі та типи розвитку.

Тема 12. Економічна стійкість підприємства та чинники її забезпечення.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 180 год.

Кількість кредитів – 6,0.

Форма семестрового контролю – екзамен.

Оцінювання результатів навчання

Формування сукупності теоретичних і практичних навичок у процесі вивчення дисципліни «Економіка підприємства: системно-функціональний контекст» ґрунтується на застосуванні методів навчання, які, своєю чергою, визначають передумови оцінювання результатів навчання.

Методи та форми оцінювання опанування здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання

ПРН	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 4. Застосовувати методи критичного аналізу і оцінки сучасних наукових досягнень під час дослідницької роботи, здійснювати синтез нових та комплексних ідей, проводити розширення та переоцінку вже існуючих знань у галузі економічних досліджень	словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; наочні методи: демонстрування, ілюстрування; практичні методи: вправи, практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою: а) конспектування, д) підготовка реферату;	– опитування; – доповідь/реферат / презентація; – виконання завдань самостійної роботи (письмове виконання практичного завдання, глосарій, есе тощо); – екзамен
ПРН 6. Застосовувати методологічний інструментарій для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між досліджуваними явищами та процесами, добирати прогресивні загальнонаукові та спеціальні методи та інструменти наукових досліджень у сфері економіки	методи самостійної роботи вдома: завдання самостійної роботи; робота під керівництвом викладача: виконання практичних завдань; методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу; ситуації новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації;	
ПРН 9. Вміти розробляти практично значимі пропозиції щодо підвищення економічної ефективності функціонування досліджуваних суб'єктів господарювання на мікро- та макрорівнях	методи усного контролю: усне опитування, обговорення теоретичних питань, доповіді, дискусії методи письмового контролю: письмове виконання практичних завдань; інтерактивні методи: дискусії, диспути, проектування практичних ситуацій, мозковий штурм; комп'ютерні і мультимедійні методи: дистанційне навчання; дослідницькі методи; творче засвоєння знань спрямоване на розв'язання нових проблем у сфері економіки.	

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 4. Застосовувати методи критичного аналізу і оцінки сучасних наукових досягнень під час дослідницької роботи, здійснювати синтез нових та комплексних ідей, проводити розширення та переоцінку вже існуючих знань у галузі економічних досліджень	35	35	21
ПРН 6. Застосовувати методологічний інструментарій для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між досліджуваними явищами та процесами, добирати прогресивні загальнонаукові та спеціальні методи та інструменти наукових досліджень у сфері економіки	35	35	21
ПРН 9. Вміти розробляти практично значимі пропозиції щодо підвищення економічної ефективності функціонування досліджуваних суб'єктів господарювання на мікро- та макрорівнях	30	30	18
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання

Форма оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Кількість балів за формами оцінювання результатів навчання									
	опитування за результатами виконання практичних завдань		доповідь/ реферат / презентація		виконання завдань самостійної роботи		рукопис тез доповіді на конференцію		екзамен	
	мінімальна	максимальна	мінімальна	максимальна	мінімальна	максимальна	мінімальна	максимальна	мінімальна	максимальна
ПРН 4. Застосовувати методи критичного аналізу і оцінки сучасних наукових досягнень під час дослідницької роботи, здійснювати синтез нових та комплексних ідей, проводити розширення та переоцінку вже існуючих знань у галузі економічних досліджень	7,6	12,6	3,4	5,6	3,8	6,3	2,1	3,5	4,2	7
ПРН 6. Застосовувати методологічний інструментарій для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між досліджуваними явищами та	7,6	12,6	3,4	5,6	3,8	6,3	2,1	3,5	4,2	7

процесами, добирати прогресивні загальнонаукові та спеціальні методи та інструменти наукових досліджень у сфері економіки										
ПРН 9. Вміти розробляти практично значимі пропозиції щодо підвищення економічної ефективності функціонування досліджуваних суб'єктів господарювання на мікро- та макрорівнях	6,5	10,8	2,9	4,8	3,2	5,4	1,8	3	3,6	6
Разом	21,6	36	9,6	16	10,8	18	6	10	12	20

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії:

- *опитування (0 – 3 бали):*

0 балів – здобувач не продемонстрував володіння методологічними основами наукових досліджень в економіці, не виявив знання економічних процесів як об'єктів наукових досліджень, методів і методик для побудови моделей розвитку економічної сфери: не готовий до відповіді, неспроможний висвітлити питання (або питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками), не виявляє ознак розуміння основної суті питань, не може зробити найпростіші розрахунки, висновки та узагальнення;

1 бал – здобувач продемонстрував мінімально необхідний рівень володіння методологічними основами наукових досліджень в економіці, виявив відповідний рівень знання економічних процесів як об'єктів наукових досліджень, методів і методик для побудови моделей розвитку економічної сфери: відповідно до змісту дисципліни довів факт володіння основами економічних знань, правильно визначив сутність процесів і явищ, здійснив найпростіші розрахунки та зробив висновки на рівні констатації отриманого результату;

2 бали – здобувач продемонстрував рівень володіння методологічними основами наукових досліджень в економіці вище мінімально необхідного, виявив відповідний рівень знання економічних процесів як об'єктів наукових досліджень, методів і методик для побудови моделей розвитку економічної сфери: відповідно до змісту дисципліни правильно визначив сутність процесів і явищ, обґрунтовував відповідь, здійснив розрахунки та зробив висновки за кожним з блоків аналітичного завдання, однак у відповідях і розрахунках припускається неістотних помилок;

3 бали – здобувач продемонстрував високий рівень володіння методологічними основами наукових досліджень в економіці, виявив відповідний рівень знання економічних процесів як об'єктів наукових досліджень, методів і методик для побудови моделей розвитку економічної

сфери: відповідно до змісту дисципліни повно і правильно визначив сутність процесів і явищ, обґрунтував відповідь, виявив навички ведення аргументованої полеміки, здійснив всі розрахунки точно і правильно, зробив висновки за кожним з блоків аналітичного завдання та узагальнює матеріал в цілому;

підготовка доповіді, реферату, презентації (0 – 2 бали):

0 балів – здобувач не підтверджує здобуття ним програмних результатів навчання: тема реферату не розкрита, список використаної літератури містить менше 2 наукових джерел, оформлення документу здійснено з критичними порушеннями, презентація відсутня, здобувач відмовляється від захисту;

1,5 бали – здобувач підтверджує здобуття ним програмних результатів навчання на мінімально необхідному рівні: тема реферату розкрита правильно, але з порушеннями вимог щодо повноти та логіки викладу матеріалу; список джерел інформації містить 4-5 найменувань навчальної літератури, в оформленні документу наявні некритичні порушення, презентація відсутня або не висвітлює предмет аналізу у повному обсязі, при захисті реферату здобувач не повною мірою володіє матеріалом за темою;

1,7 бали – здобувач підтверджує здобуття ним програмних результатів навчання на рівні, що перевищує мінімально необхідний: тема реферату викладена правильно, матеріал реферування відповідає вимогам щодо повноти та логіки викладу матеріалу; список джерел інформації містить 4-5 найменувань (зазначені як видання навчальної літератури, так і наукової), в оформленні документу наявні некритичні порушення, презентація висвітлює предмет аналізу, але має вади недостатньої конкретизації матеріалу, при захисті здобувач достатньою мірою володіє матеріалом за темою реферату;

2 бали – здобувач підтверджує здобуття ним програмних результатів навчання на рівні, що перевищує мінімально необхідний: проблема, яка розглядається в рефераті, викладена повно, послідовно, логічно; список джерел інформації містить 4-5 найменувань (зазначені видання як навчальної літератури, так і наукової; зокрема найновіші публікації провідних вітчизняних та іноземних науковців); оформлення документу відповідає стандарту, презентація наявна і повністю висвітлює досліджувану тему, здобувач при захисті реферату демонструє повне засвоєння матеріалу;

виконання завдань самостійної роботи (0 – 1,5 балів):

0 балів – здобувач не підтверджує здобуття ним програмних результатів навчання: обсяг виконаних завдань становить менше 50 % від загального обсягу;

1,5 бали – здобувач підтверджує здобуття ним програмних результатів навчання на мінімально необхідному рівні: обсяг виконаної роботи становить 50-70 % загального обсягу;

1,0 бали – здобувач підтверджує здобуття ним програмних результатів навчання на рівні, що перевищує мінімально необхідний: обсяг виконаних завдань становить 71-90 % загального обсягу;

0,5 бали – здобувач підтверджує здобуття ним програмних результатів навчання на рівні, що перевищує мінімально необхідний: обсяг виконаних

завдань становить 90-100 % від загального обсягу.

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – екзамен.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Оцінка, балів	Вимоги до знань та умінь здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії
Теоретичне (2 питання)	1-5	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	6-10	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий, відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна. Відповідь на кожне теоретичне питання повністю відображає знання з навчальної дисципліни.
Максимальна кількість балів	10	
Професійно-орієнтоване (практичне завдання чи ситуація)	1-5	Завдання виконане не до кінця, з порушенням рекомендованої методики аналізу, наявні помилки у розрахунках і висновках
	6-10	Завдання виконане згідно встановленої методики аналізу. Пояснення економічної ситуації здійснено професійно, аналітичний опис конкретизований, використана наукова та професійна термінологія.
Максимальна кількість балів	10	
Разом	20	

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії				Разом
	опитування за результатами виконання практичних завдань	доповідь/ реферат / презентація	виконання завдань самостійної роботи	рукопис тез доповіді на конференцію	
Тема 1. Підприємство як організаційна форма господарювання	3	2	1,5		4,5
Тема 2. Виробничо-організаційна й економічна структуризація підприємства	3		1,5		6,5
Тема 3. Виробничі системи. Підприємство як виробнича система	3		1,5		4,5
Тема 4. Структура і форми функціонування внутрішнього економічного механізму	3		1,5		4,5

підприємства					
Тема 5. Підприємство як соціальна організація	3	2	1,5		6,5
Тема 6. Ресурсний потенціал підприємства	3	2	1,5		6,5
Тема 7. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства	3	2	1,5		6,5
Тема 8. Результативність діяльності підприємства	3	2	1,5		6,5
Тема 9. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність	3	2	1,5		6,5
Тема 10. Механізм оцінки кризового стану підприємства	3	2	1,5		6,5
Тема 11. Розвиток підприємства: сучасні моделі та типи розвитку	3		1,5		4,5
Тема 12. Економічна стійкість підприємства та чинники її забезпечення	3	2	1,5		6,5
Рукопис тез доповіді на конференцію				10	10
Всього	36	16	18	10	80
Екзамен					20
Разом					100